

V tomto článku sa pozrieme na manželstvo ako starozákonný a eschatologický¹⁾ obraz vzťahu Boha a Krista

a jeho ľudu.

Okrem významu manželstva ako najzákladnejšieho a najtesnejšieho vzťahu muža a ženy vyjadrujúceho ich stvoriteľskú jednotu v účele a zámere s akým boli stvorení, manželstvo je aj obrazom vyjadrujúcim tesné spojenie medzi Bohom a človekom.

Snúbenica, nevesta, manželka²⁾

Tieto pojmy sú pre pochopenie textov ako Starého, tak aj Nového zákona veľmi dôležité. Preto sa im venujeme hneď na samom začiatku článku.

Snúbenica: V našej kultúre je to žena, ktorá spolu so svojimi rodičmi dala predbežný súhlas s uzavretím manželského zväzku s daným konkrétnym mužom. Zasnúbenie je verejné známe a často, najmä v cirkevných spoločnostiach, verejne ohlasované.

V židovstve a niektorých orientálnych etnikách (či národoch) zasnuby sú tak záväzné ako svadba sama. Zasnuby sú už akoby manželstvom – a od manželstva sa líšia len v tom, že snúbenci ešte nežijú intímny (sexuálnym) manželským životom, ale zasnúbenie pre nich už je záväzný zmluvný vzťah. Ich manželský intímny život začína až svadobnou nocou. Zasnuby sú vážnou a záväznou udalosťou, a preto v židovstve je snúbenica často pomenovaná aj slovom *manželka*

– ako to nachádzame v Písme, napríklad v Matúšovi 1:18-25 a na iných miestach – a má zachovať/dodržať sľub vernosti svojmu snúbencovi/manželovi. Tak ako snúbenica je už považovaná za manželku, tak podobne aj snúbenec je už považovaný za *manžela*

, a tak ho aj oslovovali (pozri: 1. Mojžišova 19:14; Joel 1:8; Matúš 1:19). Preto je toto (snúbenica – manželka) potrebné veľmi pozorne v Písme rozlišovať a skúmať, či snúbenci/manželia sú už po svadbe alebo svadba je ešte len pred nimi.

Nevesta (niekedy aj: mladucha): Je to označenie ženy, ktorá sa práve vydáva. Teda je to žena nachádzajúca sa v procese svadobného obradu – bežne je to pomenovanie snúbenice počas

svadby. Podobne tak aj muž, ktorý sa práve žení, je *ženích*. V našej kultúre slovom *nevesta* označujú manželovi rodičia manželku svojho syna až od svadby ďalej, a napr. výrazom: *toto je naša nevesta*, predstavujú zákonnú manželku svojho syna.

Manželka: V našej kultúre je to pomenovanie ženy, ktorá uzavrela manželstvo s konkrétnym mužom. Bežne je to snúbenica po uzavretí manželstva (po sobáši; po svadobnom obrade). V židovstve, ako sme už písali hore, sa tak označuje už aj žena po zásnubách. Analogicky to tak platí aj o mužovi.

Budúcu manželku svojmu synovi spravidla vyberali jeho rodičia. Oni tiež zariadili svadbu. Pritom v Písme nenachádzame inštrukcie o tom, žeby bolo možné zrušiť zásnuby. Jedinou výnimkou je dôvod, ktorý uvádza Pán Ježiš, a táto výnimka je zachytená v Matúšovi 19:9³⁾.

Dôležitou časťou svadobných ceremónií bolo verejné uznanie vzniknutého (či práve vznikajúceho) manželského zväzku. Je to podstatná súčasť svadobného obradu a bežne sa uskutočňuje verejným prehlásením snúbencov za manželov, verejným prehlásením právoplatnosti manželského zväzku a vlastnoručnými podpismi (snúbenca a snúbenky) manželskej zmluvy (či sobášneho listu).

Manželstvo ako obraz

V starozákonných spisoch sa hovorí o manželstve medzi Bohom a izraelskou krajinou alebo izraelským ľudom. Manželstvo je tu obraz zmluvy medzi Bohom a národom, ktorá má byť dodržiavaná so všetkou vernosťou a obnovovaná so všetkou horlivosťou (Ozeáš 2:16-23; Izaiáš 54:4-5, 62:4-5; Ezechiel 16:1-63). V starozákonnom zmysle považovali rabíni uzavretie zmluvy na Sinaji ako svadbu Jahveho s Izraelom. Tóra (v úzkom slova zmysle 5 Mojžišových kníh) je manželská zmluva. Mojžiš privádza mladuchu, a Jahve ide naproti Izraelu ako ženích naproti svojej neveste. Nevesta z Veľpiesne (Piesne Šalamúnovej) je podľa jedného výkladu Božia nevesta, Izrael. Definitívne obnovenie zmluvy medzi Bohom a izraelským národom, o čom hovorili proroci, malo a má podľa rabínov nastať v dňoch Mesiáša. V takýchto súvislostiach sa terajšia doba sveta považuje za dobu zasnúbenia a sama svadba sa začne až po veľkom vzkriesení (rozumej v zmysle Zjavenie 20:11-12), až v budúcom svete sa začne sláviť veľká svadobná hostina.

Pán Ježiš Kristus význam a slávu mesiášskej doby znázorňuje obrazmi svadby a svadobnej hostiny. Mladuchine družičky čakajú až do neskorej nočnej hodiny na ženícha, aby manželský pár sprevádzali do domu svadby (Matúš 25:1-13; myšlienka o ženíchovi a neveste je aj v Ján 3:29). Tak podobne majú aj učeníci byť vždy pripravení a čakať na Krista. Takáto myšlienka je aj v Lukáš 12:36 (a nasl. veršoch), kde je tou podstatnou a hlavnou vecou. Ale aj obraz podobenstva je zvolený vedome a úmyselne. To dokazuje aj paralelné miesto u Marka 2:19, kde sa Ježiš označuje za ženícha. Tu a v Ján 3:29, sú predstavené dni svadobnej radosti v Ježišovom pozemskom živote, naproti tomu v Matúš 25:1-13 nastanú až pri jeho druhom príchode. V židovskom očakávaní konca je to Boh, ktorý obnoví manželskú zmluvu so svojim národom.

V novozmluvnom chápaní na toto Božie miesto nastupuje Kristus. On je nebeský ženích. On je podľa Matúša 22:1-14 kráľovský syn, ktorému kráľ robí veľkú svadobnú hostinu (paralelne aj Lukáš 14:16, porovnaj Marek 14:25). Kráľovstvo nebeské je veľká svadobná hostina, na ktorú je pozvaný Boží ľud. Ale pozvaní odriekajú vo chvíli, keď je svadba už pripravená, a tak pozvanie na svadbu dostávajú tí, ktorí stoja mimo, a tí počujú, prijímajú a húfne prichádzajú (Matúš 22:3 a nasl. a porovnaj s Lukáš 14:8 a nasl.).

Kto je nevestou na mesiášskej svadbe?

V židovskej tradícii je to manželka, ľud starej (Mojžišovej) zmluvy, ktorá je privádzaná domov k svojmu manželovi. V synoptických evanjeliách sa natíska myšlienka, že pod nevestou treba rozumieť ľud Novej zmluvy (Cirkev – Telo Kristovo), ako to nachádzame v Pavlových listoch (pravdepodobne tak už v 1. Korinským 6:14 a nasl.; zrejmejšie v Rímskym 7:4 a určite v 2. Korinským 11:2). Pavol videl svoju úlohu v tom, aby nebeskému Ženíchovi priviedol nevestu-Cirkev čistú a nedotknutú. Myšlienka o neveste-Cirkvi je najsilnejšie formulovaná v záverečných kapitolách Jánovho Zjavenia (19:7-9, 21:2, 22:17).

Predstava o Kristovi ako o manželovi je základom predstavy manželstva (Efezským 5:22-33).

Už v 2. Korinským 11:3 (porovnaj s 1. Korinským 6:15-17) bol manželský zväzok medzi Kristom nevestou-Cirkvou postavený do analógie s manželským zväzkom prvého ľudského páru. V Efezkým 5:31 je táto myšlienka typologicky domyslená až do konca. Slová z Genezis o príťažlivom vzťahu muža a ženy a o jednote manželov sú označené ako veľké tajomstvo a vzťahnuté na Krista a Cirkev. Vzťah medzi Kristom a Cirkvou musí byť smerodajný pre vzťah muža a ženy v kresťanskom manželstve. Takto podáva List Efezkým kristologické odôvodnenie dvoch hlavných zásad vyučovania o manželstve ranej cirkvi (porovnaj 1. Korinským 14:34; 1. Tesalonickým 4:3-7; Kolosenským 3:18-19; 1. Petrov 3:1-7): podriadenosť ženy pod muža a ohľaduplná láska muža k žene (Efezkým 5:24 - porovnaj s veršom 22 a nasled.; Efezkým 5:25 – porovnaj s veršom 29 a nasl.). Žena však už nie je vydaná mužovi napospas, ale mu je zverená; muž má za ženu zodpovednosť.

lebo muž je hlavou ženy, ako aj Kristus je hlavou cirkvi, a on je Spasiteľom tela.

Ale ako sa cirkev podriaďuje Kristovi, tak aj ženy vlastným mužom vo všetkom.

Vy, mužovia, milujte svoje ženy, ako aj Kristus miloval cirkev a vydal sám seba za ňu...

Efezkým 5:23-25

Článok bol spracovaný na základe slovníkovej literatúry a najviac s použitím slovníkového hesla GMEÓ, GAMEOS (vziať si muža/ženu, oženiť sa/vydať sa; svadba, manželstvo) podľa publikácie *Teologický slovník k Novej zmluve I-II*, č. hesla I-646, str. 125-126, do ktorého heslá vybral, preložil a zostavil Ján Grešo a vydal Transcius Liptovský Mikuláš v Cirkevnom nakladateľstve Bratislava, 1986.

Poznámky:

¹⁾ *eschatológia* [es-cha-] -ie ž. /gréc./: náuka o posledných veciach človeka a sveta; časť kresťanskej vierouky o konci posledných čias.

²⁾ Pozri tiež článok: „ [Nové manželstvo a Matúš 19:9](#) “.

³⁾ Situácia pre tento dôvod je podrobne vysvetlená v citovanom článku: „ [Nové manželstvo a](#)

[Matúš 19:9](#)

“
.”

Vytvorené dňa: 9. 12. 2014.

Upravené dňa: 9. 12. 2014.